

Gaja Kos

Polonca Kovač: Čučko ureja svet.

Ilustrirala Tina Perko.

Mladika (Knjižna zbirka Liščki), Ljubljana, 2014.

Redki ne poznajo psička Pafija, petih kužkov, ki iščejo pravega, Kaje in njene družine, male čaravnice in njenih zelišč in tako naprej, lahko bi še in še naštevale. Polonca Kovač pa slovenskega literarnega prostora ni zaznamovala le kot avtorica, ki je aktivna vse od sedemdesetih let prejšnjega stoletja, temveč tudi kot prevajalka, na eni strani bratov Grimm, na drugi Groznega Gašperja, serije knjig, ki se lahko pohvalijo z nazivom "Moja najljubša mladinska knjiga, prevedena v slovenščino". Polonci Kovač, ki jo je slovenska sekcija IBBY nominirala za Andersenovo nagrado 2014, so blizu tako realistična kot fantazijska besedila kot tudi poučno-literarna dela; zadnja takšna je na primer knjiga *Gorski vrt, za vse odprt* (2015).

Protagonist desetih zgodb ilustrirane knjige *Čučko ureja svet* je pameten, zvedav, premišljuje in samostojen mišon. V samostojnost je bil pravzaprav prisiljen, saj je vse, kar izvemo o njegovih starših to, da je njegov očka poznal ključ za vsako ključavnico in da se je nanje spoznala tudi mama, takoj nato pa, hopla, brez patosa (kar je seveda dobro!), tole: "Nekoč proti večeru, ko se je pripravljalo k dežju, je očka in mamo na koruzni njivi srečala Jevnikarjeva mačka in ju gladko požrla." Kmalu zatem se tudi razjasni, kakšnih vrst so ključavnice, o katerih je govor, in kako se jih odpira: "Kakšne zapletene ključavnice so na svetu in kako se jih da odmotati – pomisliti moraš samo, kakšne misli se pletejo po glavi tistega, ki jo je naredil, in potem moraš ti plesti svoje misli od nasprotnega konca, in ko sta skupaj – škljoc – se ti odpre. Če pa je kakšna le preveč nemarno zapletena, potem pa vzemi macolo in počí po njej. Res ne gre, da bi se ti misli ujele v kakšno zakrknjeno ključavnico, misli morajo biti svobodne." Ključavnice so torej problemi in miselni orehi, vprašanja, za katera je treba poiskati pravilne odgovore: kako prenesti izgubo bližnjega

in se postaviti nazaj na tačke, kaj bi moral postoriti župan (oziroma županja), da bi miši v mestu živele boljše, kako ustaviti uničevanje narave, kako se znebiti nepotrebnih zadev, kakršne so prilizovanje, opravljanje in druge neumnosti (vključno z mačkami!), kako nad pritoževanje, kakšen je dober šolski sistem, kako lahko posameznik uporabno izkoristi svoje talente in hobije, ali je dom res odslikava lastnikovega značaja, kako pomagati starim in osamljenim ...

Avtorica se torej loti najrazličnejših tem oziroma problematik, s katerimi se – z enimi bolj in z drugimi manj pogosto – srečujejo tudi otroci. Takšen širok tematski nabor po eni strani dela knjigo razgibano in kratkočasno, vendar po drugi strani takšno pisanje vsaj mestoma kar nekoliko premočno zadiši po didaktičnosti in pragmatičnosti; ne samo na ravni izbora (pestrost tega namreč lahko razumemo tudi kot rezultat pretirane/neselektivne želje po aktualnosti in nakopičenju vsega po malem na enem samem mestu, pa čeprav na račun globine zgodb – bolje drži ga, kot lovi ga: razmislek o neenakosti je dandanes skoraj obvezen, seveda ne moremo mimo ekološke problematike, kakšno bi morali reči tudi o medgeneracijskem dialogu, se že spodobi itd.), temveč tudi na ravni same ubeseditve (ne pri vseh zgodbah!, v nekaterih pa so predlogi za ustrezno ureditev sveta vendarle posredovani preveč direktno, skoraj tako kot v šoli, torej kratko malo naštet, namesto da bi se bralcu pokazali *skozi zgodbo*). Še ena stvar je, ki utegne zmotiti bralca, in sicer dejstvo, da je Čučko vsem svojim kvalitetam navkljub (zdravorazumskost, radovednost itd.) zgolj pasiven junak. Dneve preživlja v sanjarjenju in zamišljanju (utopičnih?) predstav o boljšem svetu, goji zaupanje v možnost sprememb, vendar si zanje aktivno ne prizadeva. Tisti mladi bralci, ki iz literature izluščijo tudi kakšno sporočilo, bodo bržkone zmedeni – ali lahko pride do sprememb samo z mislimi in brez dejanj? Bodo zanje tako ali tako poskrbeli drugi? V *Sedmi zgodbi ali vsaki živalci svoj poklic* Čučko razmišlja, kaj koristnega bi tri čenčave veverice lahko naredile iz svojega življenja, a nesrečnicam prijaznega nasveta ne ponudi nemudoma; sklene, da jim bo povedal, a se to v zgodbi (še) ne zgodi. Mogoče se tudi nikoli ne bo ... Poleg tega v isti zgodbi Čučko razmišlja nekoliko prepovršno: “Kajti če imaš svoj poklic, si te nihče ne more privoščiti.” Če ga imaš, a ga opravljaš slabo in neodgovorno, si te še kako lahko privoščijo, še prav je, da se to zgodi ... Da pa ne bo pomote, naj se ve, da je veвериčje poglavje eno boljših, tudi zelo zabavno.

In tudi sicer – čeprav sem izpostavila nekaj mest, o katerih se da debatirati in utegnejo (kakšnega) bralca zmotiti – je knjiga *Čučko ureja svet* v marsičem kvalitetna. Ne nazadnje se Čučko vsaj v zadnji zgodbi

zgame in, namesto da bi ostal pri sanjarjenju in pretegovanju možgančkov, pljune v tačke in dejansko priskoči na pomoč stari vrani Poldki; odloči se torej za akcijo, in ker zgledi vlečejo bolj od besed in dejanja bolj od misli, je s takšnim Čučkom lahko zadovoljen tudi bralec. Izpostaviti velja tudi simpatičen pripovedni ton, ki ga Polonca Kovač med drugim doseže z nagovori bralcev (“Ljubi moji ...”) ter z vrsto izvernih domislic in humorja. Čučko domisli, kako bi se lahko enkrat za vselej znebili mačk, samoto pa preganja z razmišljanjem o Kitajcih itd.; tu pride do izraza tudi avtoričino veselje do podajanja informacij skozi leposlovje, saj mimogrede naniza nekaj podatkov o Kitajski, ki pa so – nekateri – v skladu z zgodbo po Čučkovo simpatično “prilagojeni”, na primer takole: “In če si bolan, pride kitajski zdravnik z iglo in jo zapiči naravnost v tvojo bolezen.”

Besedilo izmenično spremljajo vinjetne in celostranske ilustracije Tine Perko, ki so kljub sivim miškam dovolj barvite, da pritegnejo bralčev pogled; slednjemu se bo razkrilo, da zmore ilustratorica na svojih likih dobro prikazati čustva in ustvariti raznolika dogajališča, ki segajo od veselja do mišje luknje. Zgodbe imajo, kot že rečeno, določene pomanjkljivosti oziroma šibke točke, v mnogočem pa so tudi močne; če zamižim na eno oko in drugega uperim v pisateljske spretnosti Polonce Kovač, knjigo vendarle lahko priporočim v branje.